

„A tüzet nem szabad kialudni hagyni!”

Közösségfejlesztő roma tánckör Dobozon

Sztojka Tiborné Zsanival 2015 decemberében találkoztam egy évzáró eseményen. Vele és a dobozi közösségi ház munkatársaival arról beszélgettünk miért is szeretünk ezen a területen dolgozni, mi az, ami többletet ad, mi a fűszer benne, ami megízesíti a mindennapokat, amiért szeretjük. Ezen a területen dolgozni – meggyőződés – másként nem is lehet! A fiatalasszony csillogó szemekkel mesélt egy kis közösségről, mely az ő munkája nyomán jött létre.

Lipták-Belányi Barbara: Hogyan kezdődött a munkád a közösségekkel?

Sztojka Tiborné: Nagyon szeretem az embereket, általában jó a kapcsolatunk velük, főleg a gyerekekkel. Imádom őket! Igen érzékeny vagyok, inkább pozitív közegben, gyerekek között szerettem volna dolgozni. Négy hónapja voltam munkanélküli, mikor olvastam a helyi művelődési ház hirdetését a Facebookon, melyben közfoglalkoztatás keretén belül munkatársat kerestek. Heti kapcsolatban voltam velük, gyermekeim óvodás koruk óta ide járnak, gyermekkoromban én is sok időt töltöttem el a házban, azóta ismerem a vezetőt, Hidvégi Julikát is. Megkerestem és megbeszéltem, hogy kipróbálom magam ezen a területen. Mindez 2014 augusztusában történt és azóta is itt dolgozom.

L-B. B.: Ismerős vagy ismeretlen teprepére érkeztél?

SZ. T.: Hidvégi Julikával, a művelődési ház vezetőjével sokat beszélgettünk. Ő mindenképpen szeretne volna már korábban is, hogy itt Dobozon létrejöjjön egy, a roma kultúra átadásával, hagyományainak megőrzésével kapcsolatos kezdeményezés. Ennek az ötletnek a megvalósítása lett elsődleges feladat. Azt tudni kell, hogy zenész családba mentem férjhez, roma származásom révén pedig mindig is az életem része volt a tánc, de nem gondoltam volna, hogy én leszek az, aki itt helyben gyerekeknek taníthatok majd roma táncot és a hagyományaink átadásában segítem őket. Igazából nem hittem, hogy erre képes vagyok.

Az összes szervezési feladatra – annak eldöntésére, hogy milyen korosztályt célozzon meg a program, mikor és hol tartsuk a foglalkozásokat, plakátok és szórólapok megszerkesztésére és szétosztására, minden egyéb – egyhetes határidőt kaptam. Julika nagyon hitt bennem, és tudta, hogy képes vagyok a feladat megoldására.

2014. szeptember 11-én elérkezett az első meghirdetett időpont. Nagy meglepetésemre az első alkalomra is 15 gyerek jött el. Először csak álltam és néztem... nem akartam hinni a szememnek! Tényleg van rá igény? Ezek a gyerekek tőlem akarnak tanulni?

A csoportba csak lányok jelentkeztek, így női táncot kezdtünk tanulni. Két hét múlva már a helyi szüreti

mulatságon léptünk fel, természetesen a cigány kultúra szokásainak megfelelően, népi viseletbe öltözve.

Julikának az volt az elképzelése, hogy autentikus roma zenére táncoljunk. Én azt mondtam: ezeket a fiatalokat a ma ismert roma zenével tudjuk megnyerni, és megtartani, majd később bevezethetjük őket az autentikus cigányzene világába. Szerencsére valóban így is lett, ma már nyitottak a hagyományos zenére.

Az eltelt másfél év során stabilizálódott a csoport, kialakult az állandó tagság, 13 fiatallal. A lányok 8 és 14 év közöttiek. Nevünk Romkelepen, ami magyarul cigány táncot jelent – de több ez már annál!

Összességében nemcsak a táncról szól a mi kis közösségünk élete, hanem az egész roma kultúrát átölelve, a hagyományunk továbbörökítéséről. Például azt, hogy hogyan és hol kell viselni a kendőt, hogyan fésüljük és hordjuk a hajunkat, mindent otthonról, a nagymamámtól hoztam és adom tovább a gyerekeknek. Tanultunk cigány meséket, köszöntőket cigányul és magyarul. Óréné Szabó Erzsike a könyvtáros is sokat segített. Meseterápiás- és ifjúsági klub foglalkozásokat tartott nekünk, csapatépítő játékokkal segített abban, hogy közösséggé formálódjunk.

L-B. B.: *Hogy dolgozik együtt a csoport? A tagok tanítják egymást, segítenek egymásnak?*

SZ. T.: Ez nehezen indult az elején. Az első pár alkalommal kicsit kétségbe voltam esve.

Volt egy pár lány, akik jól tudtak táncolni. Ők úgy mozogtak, mint a mai fiatalok, én meg úgy, ahogy régen táncoltunk, s persze voltak olyan lányok is, akik semmit sem tudtak. Eből kellett összerakni valamit, hogy az eredmény jó, kerek egész legyen.

Másodsorban tudni kell a cigánytáncról, hogy azt nem szokás tanítani egymásnak. Ez egy irigylésre méltó dolog, egy versengés! Ki tud jobban, ki tud szebben, kinek jár gyorsabban a lába. Az első órán azzal szembesültem, hogy két lány nem akarta megmutatni a többieknek a táncleléseit. Kellett két-három óra, mire megértették mit is akarok. Azt szerettem volna, hogy igenis közösen és egyforma

lépéseket tegyenek. Nem baj, ha te jobban tudsz, te meg nem, ugyanazt a lépést tedd a magadévá és együtt próbáljátok meg! Aztán lesz lehetőség arra is, hogy szabadon megmutasd, mit tudsz, ott lehet versenyezni. Nem kis erőfeszítésembe telt, de elértem. Mára ez nem okoz gondot. Az új lépéseket addig gyakoroljuk közösen, míg mindenki tökéletesen elsajátítja azokat.

L-B. B.: *Hogyan fogadta a helyi közösség a csoportot? Mik a reakciók?*

SZ. T.: Nagyon pozitív visszajelzéseket kapunk. A viseletek beszerzése kapcsán a falu összefogott, és akinek volt bármiféle megfelelő ruhadarabja, azt a csoport rendelkezésére bocsájtotta. A kendőinket egy pályázat útján kaptuk. Tavaly nyáron a Dobozi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat jóvoltából táboroz-

hattunk. A gyerekek nagyon változó háttérrel rendelkeznek, sokan szegény családokból származnak, úgyhogy nagyon örültek a nyári táborozási lehetőségnek. A pedagógusoktól azt a visszajelzést kaptam, hogy amióta létezik a csoport, azóta az odajáró diákoknál pozitív magatartásbeli változást érzékelnek.

L-B. B.: *Még egy dolog jutott eszembe. Hogy fogadta a közösség azt, hogy modern zenére táncoltok hagyományos mozgásvilággal? Ha jól érzellem, ez az újdonság ereje, amivel sikerült ezt a csapatot felépíteni.*

SZ. T.: Tetszett nekik. Nagyon tetszett. Ha meghallod azt a zenét, amit úgy általában hallgatsz, akkor felkapod a fejed és odamész, megnézed, hogy mit táncolnak rá. Ez velünk kapcsolatban is így van. Amikor meghallják az emberek az ismertebb zenét, kíváncsiak lesznek, odajönnek és megnéznék minket. Ez egy olyan eszköz, ami tulajdonképpen a csapatot és a nézőközönséget egyaránt vonzza. És ami fontos, főként a fiatal generációt.

L-B. B.: *Mit gondolsz, mi a kulcs a lányokhoz, mivel tudsz rájuk hatni?*

SZ. T.: Nem tudom megmondani, de mindenféle szigorú szabályozás nélkül figyelnek rám. Elmondom, hogy mi az aznapi feladat és lelkesen csinálják. A próbák szabadidőben vannak, minden szerda délután. Rajtuk múlik, hogy rááldozzák-e az időt. Ez teljes mértékben az ő döntésük, nem kell szólógnatni őket. Saját ké-

résükre végigjárták az egész nyarat is, amikor a többi szakkör itt a házban leállt.

Azt gondolom, hogy a hangsúly mindenképpen a közösségen van. Tartozik valahová! Megtanulja azt, hogy nem kell a származását szégyellnie. Biztosított egy olyan légkör, ahol kitáncolhatja magából a feszültséget és ezáltal megnyílik a lelke és nyitottabb lesz a jó dolgok irányába. Nagyon sokat jelent nekik a pozitív visszajelzés, a dicséret is!

L-B. B.: *Mik a legfőbb eredmények? Mi az, amire büszke vagy?*

SZ. T.: Elsősorban arra vagyok büszke, hogy nagyon sokat fejlődtek a lányok (nem csak a tánc terén) másodsorban pedig arra, hogy még egyben van a csoport. Igazi közösségé váltunk az elmúlt másfél év alatt. A helyi rendezvények mindegyikén részt veszünk. A Békés Megyei Önkormányzattól egy békési eseményre kaptunk meghívást és Dévaványán is felléptünk a helyi Roma Napon. Nagyon izgultunk. Próbáltam felkészíteni a lányokat, hogy most nem ott-hon vagyunk, ez egy megmérettetés a csoportnak, de állták a sarat! Olyan táncoltak, hogy én is csak bámultam! Ott aztán minden kijött, aminek ki

Álló sor, balról – jobbra: Baráth Csenge, Kanalas Cintia, Sztojka Tiborné, Serbán Erzsébet, Szabó Szimonetta, Baráth Tímea, Kukola Virág, Sztojka Dorina
Alsó sor, balról – jobbra: Faragó Natália, Balog Barbara, Rákosi Angelika, Sztojka Amanda, Farkas Petra, Sztojka Alícia

kellett jönni! Kaptunk elismerő szavakat tapasztaltabb táncosoktól, nézőktől egyaránt. Mára elértük, hogy néptáncos, szakmai körökből is érkeznek pozitív visszajelzések.

L-B. B.: *Hogyan tovább? Mik a további tervek, célok, irányok?*

SZ. T.: Szeretném, ha a jövőben minél több helyen lenne lehetőségünk fellépni. A viselet terén tradicionális szoknyákra volna még szükség. Természetesen az is célom, hogy a csoport minél tovább működjön, s adják majd át a következő generációnak a zene szeretetét és a mozgáskultúrát. Azt gondolom, ehhez időről-időre meg kell tudni újulni. Erre törekszem, úgy szoktam fogalmazni: haladok.

L-B. B.: *Neked személyesen mit adott ez a munka és mit jelent az a közösség, amiben dolgozol?*

SZ. T.: A művelődési házban végzett munkámat nagyon szeretem, és szívesen látom el a feladatokat. A szerdai napokat mindig nagyon várom. A foglalkozások alkalmával én is mindig feltöltődöm. Hétről-hétre boldogsággal tölt el a lányokkal való foglalkozás. Büszke vagyok rájuk, a szíven hordozom őket. Néha úgy érzem, mintha kicsit az anyjuk lennék. Úgy is szoktam mondani, hogy ők az én lányaim.

L-B. B.: *Mit gondolsz, ez a terület, ez a munka a te utad?*

SZ. T.: Azt gondolom, hogy haladok azon az úton, ami az enyém lesz egyszer. Kezdem elhinni, hogy talán tényleg én vagyok az az ember Dobozon, akinek a segítségével meg lehet menteni a roma kultúra és hagyomány örökségeit – legalábbis ami még megvan belőle...

LIPTÁK-BELÁNYI BARBARA a Szegedi Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karán diplomázott szociológusként 2006-ban, később ifjúságsegítő és kulturális menedzser végzettséget is szerzett. Pályáját egy gyakornoki program keretében önkéntesként kezdte a Békés Megyei Művelődési Központban, majd öt és fél évig tevékenykedett települési szintű közművelődési feladatellátásban. 2013 novemberében óta a Nemzeti Művelődési Intézet Békés Megyei Irodájának módszertani referense.

SZTOJKA TIBORNÉ 31 éves, három gyermek édesanyja. Családjával Békés megyében, a megyeszékhelyhez közeli kistelepülésen, Dobozon él. Békéscsabán tanult. Elsőként kereskedelmi technikus, majd szociális gondozó és ápoló végzettséget szerzett. 2014 szeptemberétől tevékenykedik közösségi munkásként a Dobozi Közösségi Ház és Könyvtárban. Nagyon szeret emberekkel, leginkább gyerekekkel foglalkozni. A másfél éve alakult Romkelepen roma táncscsoport életre hívója és vezetője.

A Romkelepen táncsoport a helyi közösség néhány képviselőjének szemszögéből:

„Örömmel fogadtuk a hírt, miszerint Dobozon alakul egy fiatalokból álló csoport, a roma kultúra továbbörökítéséért. Elsősorban Hidvégi Juliannának köszönhető ez, hiszen az ő fejében született meg a gondolat. A jövőt tekintve célunk, hogy minden lehetséges segítséget megadjunk a csoportnak. Elsőként a szoknyákhoz szükséges anyagi forrást szeretnénk megteremteni. Tavaly és idén is egy szanazugi tábor szervezésével segítjük a csapat munkáját.” (Sztojka Tibor a Dobozi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat elnöke, a Fekete Gyémántok Hagyományörző Egyesütes tagja)

„Szívből örülök neki, hogy itt Dobozon megalakult ez a kis csoport, hiszen fontosnak tartom, hogy a hagyományaink tovább legyenek adva.” (Faragó Gábor a Dobozi Cigány Nemzetiségi Önkormányzat alelnöke, a Fekete Gyémántok Hagyományörző Egyesütes tagja)

„Szervezetünk hosszú távú célja, hogy a romákról szóló előítéletek megszűnjenek és a többségi társadalom lássa kultúránk szépségeit. Erre nagyon jó lehetőség a táncsoport. Egy projekt kapcsán mi is hozzá tudunk járulni a csoport tevékenységéhez. Ennek leglátványosabb eredménye a vállalkodók beszerzése, melyeket a lányok a fellépéseiken viselnek. Azt gondolom, hogy a hagyományörzésen túl a legfontosabb dolog az, hogy egy olyan magot sikerült itt „elültetni”, egy olyan közösséget összehozni, akik munkájukkal több generáción át viszik majd tovább a roma kultúrát.” (Ferkovics János az Integráció A Roma Fiatalokért Egyesület elnöke)

„Nagyon tetszenek a lányok, nagyon ügyesek. Örülök neki, hogy Zsani így össze tudja őket fogni, mert már pár éve szerettük volna, hogy legyen egy ilyen kis csapatunk. Fiúk is kellenének, de őket egyelőre nem tudtuk bevonni. Úgy néz ki, a csapat egyelőre így is jó, tetszenek a közönségnek. Szeretnénk, hogy ne csak a megyében tudjanak róluk, hanem többfelé. Tovább akarjuk vinni a hagyományt. Ahogy szokták mondani: „A tüzet nem szabadna kialudni hagyni.” Ezt hallottam az idősebbektől, és mi is azt szeretnénk, hogy az unokáink emlékezzenek rá.” (Kukola Györgyné, szülő)

„A csoport munkája maximálisan illeszkedik a küldetésünkhöz, céljainkhoz, hiszen ők egyben a remény és a jövő is. Számunkra a helyi értékek megnyilvánulása az, amit a csoport képvisel. Bízunk benne, hogy Zsani személyében megtaláltuk településünk nemzetiségi kultúrájának továbbörökítőjét. Sikerral szólította meg azokat a fiatalokat, akik inkább a közösséget választották. Azt gondolom, hogy ezek a gyerekek még nem is tudják, milyen fontos dolognak a részesei. Mára igazi egységként működik a csoport, büszkék vagyunk rájuk. A tánclépéseket Zsani a nagymamájától látta, a szívében megőrizte, és most tanítja, továbbadja a roma fiataloknak, hogy át-

örökítse mindazt, ami jellemzi a roma tánc kultúrát és ezt tiszta szívvel a legnagyobb természetességgel teszi. Úgy gondolom nem véletlenül talált rá ez a feladat, mellyel egy régen dédelgetett álom válhatott valóra.” (Órény Szabó Erzsébet, a Dobozi Községi Ház és Könyvtár munkatársa)

„Valljuk, hogy a közösségek fejlesztése által növekszik a társadalmi tőke, amely képes megőrizni és átadni az emberi kultúra helyi és globális értékeit. Mindezt probléma érzékenyen, újító (innovatív) szemlélettel az informális és nem formális tanulás eszközrendszerével tesszük. Így az intézmény a helyi társadalom nélkülözhetetlen fejlesztő tényezőjévé válik.” (a Dobozi Községi Ház és Könyvtár küldetésnyilatkozata)

„Roma táncban nyerők vagyunk
Pergetőre jár a lábunk
Érezzük az ütemet, mozgatjuk a testünket
A cipőnk sarkát lejárjuk
Pörgünk forgunk nem hibázunk”
(Forrás: facebook.com/Romkelepen – részlet a Romkelepen bemutatkozásából)

A Romkelepen tagjai:

Balog Barbara (4/b osztályos, 11 éves)
Baráth Csenge (5/a osztályos, 11 éves)
Barát Tímea (7/a osztályos, 13 éves)
Faragó Natália (2/a osztályos, 8 éves)
Farkas Petra (8/b osztályos, 13 éves)
Kanalas Cintia (6/a osztályos, 12 éves)
Kukola Virág (6/b osztályos, 12 éves)
Rákosi Angelika (4/b osztályos, 10 éves)
Serbán Erzsébet (7/a osztályos, 14 éves)
Szabó Szimonetta (7/a osztályos, 13 éves)
Sztojka Amanda (5/b osztályos, 11 éves)
Sztojka Alícia (4/b osztályos, 10 éves)
Sztojka Dorina (6/a osztályos, 12 éves)